

A mai magyar szleng használatának és alakulásának nyelvi és társadalmi okai

1. A szleng napjaink egyre terjedő, ám annál kevésbé kutatott társadalmi és nyelvi jelensége. Hogyan jutott el ez a nyelvváltozat a középkori koldus- és tolvajnyelvi alapoktól kezdve az újkori negatív megítélésen át mai népszerű, már-már elfogadott státusáig? Dolgozatom első felében ennek folyamatát vázolom fel röviden. A szleng alakulásában és egyre szélesebb körű elterjedésében szerepet játszó nyelvi, társadalmi és szociálpszichológiai okok ismertetése után azt mutatom be, milyen nyelvi attitűdök, társadalmi megítélések kapcsolódnak használatához: például hogyan vélekedünk arról, aki nem *szeret* valakit, hanem *lával* vagy *imcsiz*, vagy aki *továbbképzés* helyett *fejtágításon* vesz részt. Az említett példák azt is hivatottak szemléltetni, hogy bár a középkor óta a szókincscsoport lényegesen elfogadottabbá vált, nem feledkezhetünk meg annak nyelvhasználati helyénvalóságáról, amelyet KOLTÓI ÁDÁM a következőképpen szemléltet: „praktikus viselet a farmer. De azért nem illik ebben az univerzálissá tett divatszerelésben elmenni színházba, esküvőre, temetésre, nemzeti ünnepre. Át kell öltöznünk. Nyelvileg is. Az alkalomhoz méltóan kell megjelenünk és beszélnünk” (KOLTÓI 1994: 182).

2. A magyar szleng évszázadokon át tartó nyelvi és társadalmi változások során jutott el jelen állapotáig és használatának módosult megítéléséig. Az első gyűjtemények még a bűnüldözéshez kapcsolódóan születtek: munkájuk során a hatóságok szójegyzékeket állítottak össze, hogy megértsék az alvilági elemek titkos nyelvét. Legkorábbi gyűjteményeink közé soroljuk Oláh Miklós 1536-os koldusnyelvi szójegyzékét és Jablonczay Petes János 1782-ben készült, a tolvajnyelvet bemutató munkáját, amelynek 74 szavából a XX. század első felében 25 (vö. BÁRCZI 1932: 21), napjainkban pedig 4 még mindig használatos hasonló jelentésben és alakjában. Ezek a következők: *czaffka* > *cafrika* 'prostituált'; *fejes* 'tiszt úr' > 'igazgató, főnök, befolyásos ember'; *hantál* 'beszél, hazudik'; *megruhá* 'megver' (vö. PARAPATICS 2008). A magyar terminológiában argónak nevezzük a tolvajok sajátosan titkos nyelvét, amely a hatóságok elől való verbális rejtőzködés céljából született. Az 1932-ben még „pesti nyelv”-ről szóló tanulmányában BÁRCZI GÉZA levezeti, hogy az igazi argó világával való érintkezésre a nagyvárosokban, elsősorban Budapesten nyílt lehetősége a katonáknak és a munkásoknak, rajtuk keresztül pedig a diákoknak. A csoportnyelvek és a köznyelv ennek köszönhető vegyüléséből az alsóbb társadalmi rétegekben kifejlődött egy különleges nyelv, amelynek grammatikai rendszere szinte teljesen azonos a köznyelvével, de szókincse eltérő. Innen fokozatosan és folyamatosan egyre több elem szivárgott át a köznyelvbe. Az eredmény egy „argóval átitatott köznyelv” lett, ahonnan „egyes szavak, kifejezések aztán feljebb hatolhatnak magasabb társadalmi osztályok nyelvébe, vagy vízszintesen elterjedhetnek nem nagyvárosi lakosság között is. De éppen ezáltal szinte megszűn-

nek argot-szavak lenni, minthogy az argot két fontos jegyét, a titkosságot, valamint a csoporthoz kötöttséget elvesztették” (BÁRCZI 1932: 2–3).

Való igaz, hogy az egyes argóbeli szavak, kifejezések szélesebb körű elterjedése fordított arányosságban áll annak elrejtő és csoportidentifikáló „képességével”. A sajátos szókészleten túl azonban észre kell vennünk, hogy ez a magasabb társadalmi és szélesebb földrajzi rétegekhez illeszkedő stílus szociálpszichológiai értelemben megőrizte ezt az argotikus jelleget. Gondoljunk arra, hogy bár nem vagyunk tolvajok, sokszor mi magunk is szívesen elrejtőznénk valaki – ha nem is a hatóságok – elől, legalább nyelvünkben. A gyermek szülője, a diák tanára, a férj felesége, a feleség férje, a beosztott felettese elől. De még ezekben az esetekben is társulhat a rejtőzködés illegális cselekedetekhez. Több tanulmány, újságcikk, rádió- és televízióműsor szól a fiatalok káros szórakozási szokásairól, amelyeket gyakran még a szemfüles nevelő sem képes észrevenni egészen a komolyabb baj megtörténteig, mert gyermeke, tanítványa olyan „kódszavakat” használ a barátaival való társalgás során, amelyek az idősebb korosztály számára alig vagy egyáltalán nem értelmezhetőek (vö. például VÁMOSI 2007). A tudatmódosító szereket, alkoholtartalmú italokat és ezek fogyasztásának következményeit jelölő szlengszavak és szlengkifejezések már az egyre fiatalabb korosztály aktív szókincsének részét is képezik.

Az argó másik alapvető tulajdonsága egy csoport kohéziójának erősítése és elkülönítése további csoportoktól. Nyelvhasználatunkkal mutatjuk meg, „hol a helyünk”, hova tartozunk, és ez segít a beilleszkedésben is: ezeket nevezi ma DRAKE a szleng szociálpszichológiai funkcióinak (vö. DRAKE 2002). A beszélőközösségen belül számos – életkortól, szakmától, hobbitól, sporttevékenységtől, érdeklődési körtől stb. meghatározott – csoport tagjai lehetünk egyszerre, amelyekben bizonyos mértékig eltérő szókészlettel élünk. Szókincsünk eme különböző elemei nemcsak alakot adnak a csoportjaink által gyakran használt fogalmaknak, hanem el is határolnak minket további, az életkoron, szakmán, hobbin stb. kívül eső közösségektől: „egy csoport állandóan önnön megkülönböztetésére törekszik. Ez igaz természetesen társadalmi alcsoportokra ugyanúgy, mint például egy akadémiai tudományterületre. [...] Mind a szleng, mind a zsargon olyan eszközök, melyek ugyanakkor és gyakran ugyanabban a helyzetben jelölhetnek akár elidegenedést, akár szolidaritást” (DRAKE 2002: 296). A franciában ma is argónak (argot) nevezett nyelvváltozat elrejtő, elhatároló, és a zsargonnak (jargon) hívott szaknyelvek, hobbinyelvek stb. megnevező funkciójának együttes jelenléte miatt javasolta MARC SOURDOT 1991-es tanulmányában a zsargó (jargot) „koktél”-terminus bevezetését (vö. SOURDOT 1991). Az argóbeli alapokkal rendelkező, ám azóta társadalmilag, területileg és nemzedéki megoszlás szempontjából egyre terjedő, így szókészleti tematikájában is változó nyelvváltozat jelölésére a magyar terminológiában – saját műszó híján – általában az angolból átvett szleng (slang) megnevezés használatos PÉTER MIHÁLY 1980-ban született Magyar Nyelvőr-beli tanulmánya (vö. PÉTER 1980) óta.

3. Mire használjuk még a szlenget, és miért válik oly könnyen népszerűvé?
Számos nyelvész mellett a szleng neves kutatója, ERIC PARTRIDGE is megállapított-

ta, hogy minden társadalmi jelenség kialakulása – így egy olyan nyelvváltozaté is, mint a szleng – két okcsoportra vezethető vissza. Az elsődleges, személyes okok közé tartoznak az egyén fiziológiai és pszichológiai tulajdonságai – ezeknek köszönhetjük az idiolektusokat, azaz minden beszélő egyéni nyelvhasználatát (vö. KISS 2002: 59). Az egyénre ható társadalmi, gazdasági, földrajzi, stb. változások pedig környezeti, tehát másodlagos okok (vö. PARTRIDGE 2002: 21; KISS 2003: 50).

Nyelvváltozat és egyben társadalmi jelenség lévén nem választhatjuk el élesen a szleng kialakulásának, használatának nyelvi és társadalmi okait. Nyelv és társadalom általános kölcsönhatására KISS JENŐ is rámutat: „A társadalmi tényezők és a tőlük meghatározott tudati jelenségek ugyanis pszichés mechanizmusok közbeiktatásával hatnak, s ennek következménye a viselkedési, illetőleg a nyelvhasználati szóródás, átfedés, eltérés, hullámmászás” (KISS 2002: 13). SIPOS PÁL például nyelvi szempontból elemez, ám a felsorolt nyelvi funkciók célja végeredményben szociális: „1. Lehetőséget nyújt a megnövekedett stiláris élmény biztosítására. 2. Lehetőség nyílik a személyiség kiemelésére, megkülönböztetővé tételére. 3. Kifejezi az elégedetlenséget a meglevő nyelvi kifejezőeszközökkel. 4. Életre hívhatja a szituáció és a beszédhelyzet. 5. Perszonális és externális okok” (SIPOS 1988: 868–9). Partridge a polgárpukkasztás és az expresszivitás kapcsán említi a jókedvből, játékoságból, „a hecc kedvéért” kialakult szlengszavakat, -kifejezéseket, és azokat, amelyek „megdöbbeneti” kívánják a hallgatót vagy az olvasót, vagy éppen bizalmas viszonyt alakítanak ki velük. Létrejöhet egy szleng azért, „hogy kikerülje a közhelyeket, hogy tömör legyen és érthető. [...] Kézzel foghatóbbá tegye azt, ami elvont, földközeliabbá azt, ami idealisztikus, hogy közelebb hozza a távolit”, hogy eloszlassa a beszélgetés vagy az írás ünnepélyességét. „Hogy csökkentsen az elutasítás fájdalmát, vagy újabb értelmet adjon neki. [...] Hogy enyhítsen a tragédián, a halál, az örület elkerülhetetlenségén, hogy elfeledje az elvetemült gonoszság ocsmányságát vagy szégyenét (pl. hűtlenség, hálátlanság); és/vagy ezáltal erőt ad a beszélőnek vagy hallgatójának vagy akár mindkettőnek a folytatáshoz” (PARTRIDGE 2002: 22). Az expresszív mondatok szintén a szleng használatának közösségi szerepét hangsúlyozzák.

Hasonló átfedést mutat KIS TAMÁS egy definíciója is a szlengről: „az egyén verbális lázadása a hierarchia ellen” (KIS 2006). Más szavakkal: nyelvében tiltakozik a nemzet. Amikor pedig a lázadás nem fejezhető ki nyíltan, szabadon, akkor kap hangsúlyosabb szerepet a szleng. Magyarországon az 1945-ös társadalmi átrendeződés után a munkásság egyre nagyobb presztízshez jutott, így argóból táplálkozó sajátos csoportnyelvükből egyre több elem szivárgott be a fiatalok szókincsébe. Az ifjúság az 1970-es évek beat-korszakában kezdett „rászokni” a polgárpukkasztó öltözködésre, viselkedésre és nyelvhasználatra – ezt nevezték akkor „ifjúsági nyelv”-nek –, amely fokozatosan elterjedt minden társadalmi és földrajzi rétegben és korosztályban (vö. TOLCSVAI NAGY 1988a; TOLCSVAI NAGY 1988b; KOLTÓI 1994; PÉTER 1980). A XXI. század demokráciájában – vagy inkább annak ellenére – változatlanul jellemzi a szlenget a lázadás: bármennyire is lazulnak a kötöttségek, a

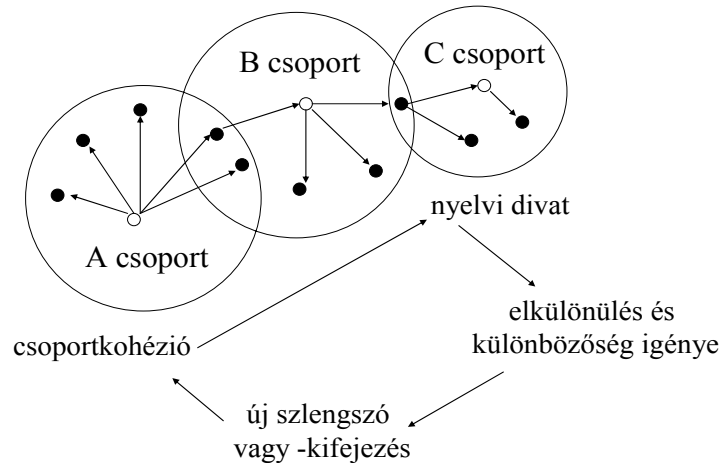
fiatalok mindig korlátokat fognak érzékelni társadalmuk írott és íratlan törvényei tengerében.

KIS TAMÁS szerint a szleng további ősi funkciója az „ego védelme”: vagyis az egyén elkülönítése, kiemelése társai közül. Ez az ember olyan alapvető tulajdonsága, amely a Homo sapiens társas jellemzőiből származik, így a szleng kialakulásának voltaképpen talán nem is nyelvi, inkább „biológiai-etológiai-szociális” okai vannak (vö. KIS 2006.). Általában a társak közül kiemelkedni vágyó kreatívabb, szuggesztívebb személyiségek lesznek közösségük vezetői – akár explicit, akár implicit módon. Referenciaszemélyek, akikre társaik felnéznek, és akiket követnek társadalmi és nyelvi viselkedésükben. Mivel pedig minden egyén egyszerre több kollektívának is tagja lehet, az új szleng rendkívül gyorsan elterjed. Am „A dialektikus fejlődés következtében a szleng expresszivitása és »provokatív« jellege elterjedésével egyenes arányban gyengül, míg végül saját ellentétébe csap át, azaz divattá, konformissá válik” (PÉTER 1999: 29). Így veszítheti el valóban a szleng sokat emlegetett argotikus jellegét.

Ennek megőrzése céljából azonban a szleng kifejlesztette saját, önműködő mechanizmusát arra az esetre, ha egy-egy adott eleme túlzottan ismertté és közhasználatúvá válna, meggátolva ezzel ismertetett szerepköreinek teljesítését. A szleng napjaink egyik leggyorsabban módosuló nyelvváltozata. Amennyiben ugyanis egy szó vagy kifejezés érzékelhetően divattá válik, mert a közösségek metszeteiben kifejezőerejének (illetve a mai modern digitális kommunikációs technikáknak) köszönhetően, rendkívüli sebességgel tovaterjed, akkor a csoportok vagy az egyének rövidesen új szlengszót keresnek helyére, ami ismét csak őket jellemzi – legalábbis egy bizonyos ideig. A körforgás eredménye pedig: szlengszinonimák rengetege. Ezt a körforgást az 1. ábra szemlélteti. Kitöltetlen körrel jelöltem a csoportok referenciaszemélyeit, és kitöltöttel a csoporttagokat, akik egyszerre több közösséghez is tartozhatnak. A kis nyilak a szlengszavak vagy -kifejezések lehetséges terjedési útvonaltát mutatják. Az első csoport használatában egy szlengszó eleinte a csoport kohézióját erősíti, ám több közösség nyelvhasználatában is elterjedve nyelvi divattá lesz. A nagy nyilak a körforgás egyes állomásaihoz és állomásaitól vezetnek.

1. ábra

Az egyéniség, a csoportkohézió és a nyelvi divat paradoxona a szlengben

A körforgás következtében leggyakrabban használt foglmainkra a szlengszótárak számos variációt sorolnak fel. Az azonos vagy hasonló jelentésű szlengszavak elburjánzásának azonban a nyelv univerzális működési elvei szabnak gátat. A nyelvhasználat kettős – nyelvi és társadalmi – beágyazottságának elmélete szerint egy nyelvben az születik és marad meg, amire a közösség legalább egy csoportjának szüksége van. A szleng ismertett funkcióinál fogva a nyelvi divattá, azaz voltaképpen önmaga ellentétévé váló szóra vagy -kifejezésre megszűnik az igény, a nyelvi ökonómiára való törekvés pedig tovább szorgalmazza az ilyen formában feleslegessé vált elemek kikopását a nyelvből (vö. KISS 2003: 24; 35). A sorra születő, valaha használatban lévő temérdek szlengszinonima nagy részét végül csak a szótárak, netán a diákok tanórai levelezése, és egyéb „digitális nyelvemlékek” – telefonos üzenetek, számítógépre mentett csevegések, internetes naplók stb. – fogják megőrizni. (Megjegyzendő, hogy nem minden divatszlang járja végig az imént bemutatott folyamatot. A szlengszókincs bizonyos elemei nagyfokú elterjedtségük ellenére sem vesznek részt e körforgásban, és akár éveken, sőt évtizedeken át is képesek használatban maradni, vö. *király* ’nagyon jó’, *gáz* ’kellemetlen’ stb.)

4. Szociolingvisztikai szempontok korlátozhatják nemcsak egyes szavak, kifejezések, hanem a szleng mint nyelvi regiszter túlzott elterjedését is a beszélőközösség használatában. A szleng nagymértékű térhódítását jelzi JOHN CAMDEN HOTTEN kiadóvezető XIX. századvégi megállapítása: „a szleng már nem csupán az utcákon és a börtönökben, de a bárókban, iskolapadokban, szószéken és a parlamentben is hallatja hangját” (HOTTEN, idézi PARTRIDGE 2002: 24). A magyar használatról

RITOÓK ZSIGMOND a XXI. század küszöbén a következőképpen vélekedik: „Utóvégre az egyéniséget nemcsak az fejezheti ki, hogy valaki azért is eltér (a durvaság irányában) a nyelvi standardtól, hanem abban is, hogy valaki azért is csak a megfelelő helyen használ szlengszavakat, s nem derűre-borúra” (RITOÓK in: KÖVECSÉS 1998: XII).

A hangsúly a „megfelelő hely”-en van. Hadd utaljak vissza a bevezetőben idézett KOLTÓI ÁDÁMra: ahogyan farmernadrágot sem illik hordani életünk minden eseményekor, úgy szlenget sem használhatunk minden szituációban. A szleng megfelelő nyelvhasználati színtere az informális, bizalmas közeg. Ottani használata viszont az oxfordi MERTON professzor szerint is helyénvaló lehet: „Míg a szleng a bizalmas és kollokvialis beszéd szerves része, nem szükségszerűen helytelen vagy vulgáris a saját helyén” (MERTON, idézi PARTRIDGE 2002: 23). Hogy miért, arra egy következő professzor adja meg a választ: „legtöbbször az ember a szleng használata nélkül is tökéletesen ki tudja fejezni, amit kifejezni kíván, néha azonban egy szlengkifejezés, amely ténylegesen mond is számunkra valamit, jobb, mint egy szeplőtlen mondat, amely nem tartalmaz egyebet, csupán saját makulátlanságának tudatát” (JAMES BRANDER MATTHEWS, idézi PARTRIDGE 2002: 24).

A következő szociolingvisztikai jelenség a szlenghasználat korlátozásában a nyelvi értékítélet, azaz „amikor valamely nyelvi forma vagy formák használata alapján magáról a nyelvet használó emberről, személyiségéről gondolunk, feltételezünk, állítunk valamit” (KISS 2002: 145). Egy ismert közmondásunkat módosítva: madarat tolláról, embert nyelvhasználatáról. Bizonyára sokan nem szeretnék, ha a tréfásan *főmuftinak*, *górénak* vagy *fejesnek* hívott felettesük ilyen formában történő emlegetése közben a hátuk mögött állna. Az igazoltató rendőrt sem szólítjuk *fakabátnak*, *hekusnak*, *jagellónak*, *jardnak* vagy *zsernyáknak* (vö. PARAPATICS 2008: 136). Miért? Mert jó eséllyel a másik fél is tisztában van e szavak (tréfásan vagy durván) lekicsinylő stílusával, és nem szeretnénk ezzel rossz pontot szerezni munkahelyünkön, vagy büntetőpontot a közutakon. Szakszerűbben szólva: mert a közösségek tagjai nyelvi attitűdjük alapján is megítélik egymást. Mivel „az emberi viselkedés legtöbb formájának része a nyelvi viselkedés” (KISS 2002: 135), az attitűd ’beállítottság, beállítódás, viselkedési mód, magatartás’ (vö. például SÍKLAKI 1994: 25) szociálpszichológiai fogalmával párhuzamosan nyelvi attitűdök is kialakulnak bennünk. A nyelvi attitűd az egyes emberekben és csoportokban a nyelvekről, nyelvváltozatokról, nyelvi jelenségekről és elemekről, valamint a konkrét nyelvhasználatról kialakult hozzáállás, értékelő jellegű vélemény (vö. KISS 2002: 135).

A kedveskedésnek sincs mindig helye. Sejtésem szerint a nősülni vágyó férfi nem menyasszonya *szerizését* várja el, hanem szerelmét. A gyermeknyelvire emlékeztető alakok túlzott használata ugyanis valóban infantilisnak tűnethet fel egy felnőttet a beszédpartner(ek) előtt. Az a tudatos nyelvhasználó tehát, aki nem kíván személyiségétől eltérően megítéltetni, a szituációnak megfelelően válogat az általa ismert nyelvváltozatok és stílusrétegek közül, a szlenget pedig megőrzi a nem hivatalos, bizalmas társalgás szintjén (vö. TOLCSVAI NAGY 1988a). A változatos választás feltételezi a beszélő kommunikatív kompetenciáját, azaz „a helyes, az illendő, a

célravezető nyelvhasználatnak, azaz a nyelvhasználati helyénvalóságnak az ismeretét és alkalmazási képességét” (KISS 2002: 64). Vagyis nem elegendő nyelvtanilag helyes megnyilatkozásokat létrehoznunk nyelvi kompetenciánk által. A valós, hatékony kommunikációhoz ismernünk kell az adott közösség írott és íratlan (nyelvi) viselkedési szabályait, normáit is.

A szleng esetében itt újabb probléma vetődik fel, napjainkra jellemző nagyfokú elterjedtsége kapcsán. Jelesül, hogy a beszélő – még ha figyelembe is veszi társadalmi, csoportja, partnere változó elvárásait – képes-e nyelvében alkalmazkodni azokhoz? Képes-e váltani a köznyelv és a szleng között? Ehhez ugyanis már megfelelő nyelvi kompetencia is szükséges: esetünkben a közvetíteni kívánt fogalmaknak a szlengszavak helyetti köznyelvi változata(i), azaz a mentális lexikonban megtalálható, könnyedén előhívható választékos szótárak szókészlete. A szleng egyre növekvő népszerűsége azt eredményezheti, hogy az újabb nemzedékek szókincsében a szlengbeli szavak és kifejezések kerülnek előtérbe. Ennek oka lehet a gyakoribb használat, illetve a köznyelvvvel való találkozás mennyiségének csökkenése. Ha viszont a beszélő nyelvi kompetenciája nem teszi lehetővé a normákhoz való igazodást, „az mindenképpen hátrányosan befolyásolja társadalmi helyzetét, érvényesülését” (PÉNTÉK JÁNOS, idézi KISS 2002: 13).

A szleng és a köznyelv közötti váltás nehézségeire ma már írásos „bizonyítékaink” is vannak: a fiatalok eme képességének hiányát mutatják azok a tréfás(nak szánt) cikkek, amelyekben magyartanárok közlik diákjaik szóbeli feleleteinek és írásbeli dolgozatainak nyelvi minőségbeli hibáit. A következő sorokat író tanulók nyilván természetesen találták az alábbi stílusban megfogalmazni az irodalmi hősök történetét: „Az őt búsán *elbattyogott*, hát látja, hogy valaki a holttest körül *kapirgál*: Antigoné volt az, aki újra visszaásta, vagyis inkább csak *behányta* a tetemet. [...] Werther egyre jobban *belezúg* Lottéba: bolyong a mezőn, de csak egy *szakadt külsejű* emberrel találkozik. [...] Candide *Olaszban összejött* egy nővel, de *bepalizták*.” (S. VARJÚ 2006: 19). A példák felhívják a figyelmünket arra a veszélyre, hogy bár a szleng számos pozitívumával színesítheti a nyelvet tudatosan használók beszédét, a nyelvi szocializáció folyamatában lévő fiatalok nyelvhasználatára negatív hatással is lehet.

Ennek fényében nem biztos, hogy a (magyar) nyelvközösség minden tagjára igaz NÁDASDY ÁDÁM alábbi gondolata: „A szleng a nyelv legkreatívabb, legjátékosabb formája, hiszen a szleng használója mindig tudja, hogy valami helyett választja az adott szlengkifejezést. Kikacsint a nyelvből” (NÁDASDY 2003: 202).

5. Összefoglalva elmondható: ez a tolvajnyelvi alapokkal rendelkező speciális nyelvi regiszter két okból juthatott el mai, jóval elfogadottabb helyzetéig. Egyrészt az évszázadok és a fokozatos „fölfelé” szivárgás során nagymértékben módosult szókincsének témaköre és célközönsége is, az argotikus jellemzők pedig, mint a rejtőzködés, a kohézió és az elhatárolás, már nem kötődnek feltétlenül és elsődlegesen az illegalitáshoz. Másrészt a társadalmi renddel összefüggésben a nyelvhasználati normák is jelentősen lazultak, így az említett szociolingvisztikai jelenségek tudatá-

ban és a köznyelvi szókincs változatlanul naprakész ismeretében a szleng megőrizhető – a saját helyén.

Láthattuk, hogy a szlenget nem vizsgálhatjuk pusztán nyelvi vagy pusztán társadalmi jelenséggént. Csak a két diszciplína szempontjainak együttes figyelembevételével juthatunk közelebb annak magyarázatához, miért van szüksége társadalmunknak e színes, titokzatos és mondhatjuk: veszélyes nyelvváltozatra.

A hivatkozott irodalom

- BÁRCZI GÉZA 1932. A „pesti nyelv”. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 29., Budapest.
- DRAKE, G. F. 2002. A szleng társas szerepe. In: VÁRNAI – KIS szerk. 2002: 293–302.
- FENYVESI ANNA – KIS TAMÁS – VÁRNAI JUDIT SZILVIA szerk. 1999. Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KEMÉNY GÁBOR – KARDOS TAMÁS szerk. 1994. A magyar nyelvi norma érvényesülése napjaink nyelvhasználatában. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest.
- KIS TAMÁS 2006. Nyelvi univerzálé-e a szleng?
In: http://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/tanulmanyok/szluniv_hun.htm. [Letöltve: 2008. 01. 12.]
- KISS JENŐ 2002. Társadalom és nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- KISS JENŐ 2003. Általános kérdések. In: KISS – PUSZTAI szerk. 2003: 11–68.
- KISS JENŐ – PUSZTAI FERENC szerk. 2003. Magyar nyelvtörténet. Osiris Kiadó, Budapest.
- KISS JENŐ – SZÜTS LÁSZLÓ szerk. 1988. A magyar nyelv rétegződése. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- KOLTÓI ÁDÁM 1994. „Fiatalul” magyarul? Az ifjúsági nyelv hatása a mindennapi nyelvhasználatra. In: KEMÉNY – KARDOS szerk. 1994: 181–3.
- KÖVECSES ZOLTÁN 1998. Magyar szlengszótár. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- NÁDASDY ÁDÁM 2003. Ízlések és szabályok. Magvető Könyvkiadó, Budapest.
- PARAPATICS ANDREA 2008. Szlengszótár. A mai magyar szleng 2000 szava és kifejezése fogalomköri szinonimamutatóval. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- PARTRIDGE, ERIC 1999. Szleng. In: FENYVESI – KIS – VÁRNAI szerk. 1999: 213–9.
- PARTRIDGE, ERIC 2002. A szleng ma és tegnap. In: VÁRNAI – KIS szerk. 2002: 17–26.
- PÉTER MIHÁLY 1980. Szleng és költői nyelvhasználat. Magyar Nyelvőr 273–81.
- PÉTER MIHÁLY 1999. „Húsz év múlva” (Régebbi és új gondolatok a szlengről). In: FENYVESI – KIS – VÁRNAI szerk. 1999: 25–39.
- S. VARJÚ ANNA 2006. „Kilóg” a szövegből. Édes Anyanyelvünk 2. szám, 19.
- SÍKLAKI ISTVÁN 1994. A meggyőzés pszichológiája. Scientia Humana Kiadó, Budapest.
- SIPOS PÁL 1988. Ifjúsági nyelv, familiáris köznyelv. In: KISS – SZÜTS szerk. 1988: 867–74.
- SOURDOT, MARC 1991. Argot, jargon, jargot. Langue française 13–27.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 1988a. A mai magyar nyelv normarendszerének egy jelentős változásáról az ifjúsági nyelv kapcsán. Magyar Nyelvőr 398–405.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 1988b. Társadalmi rétegződés és nyelvi norma. A bizalmas stílus mai magyar nyelvbéli terjedéséről. In: KISS – SZÜTS szerk. 1988: 969–75.

- VÁMOSI GERGŐ 2007. Szexről és drogokról csevegnek a tinik a neten. In: <http://www.origo.hu/techbazis/internet/20070621szexdrogdrog.html>. [Letöltve: 2008. 04. 03.]
- VÁRNAI JUDIT SZILVIA – KIS TAMÁS szerk. 2002. A szlengkutatás 111 éve. (Szlengkutatás 4.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.

PARAPATICS ANDREA (csarlesz@gmail.com)

Linguistic and social motivation of usage and formation of the Hungarian slang nowadays

The study offers a brief survey of the formation and judgement of the Hungarian slang until now. The first part of the paper presents many linguistic and social causes of using slang for example the desire for excelling, to strengthen the cohesion in the group and to be distinguished from other groups. Just because of its conspicuous and uncommon character, a word or an expression in slang can easily turn into common then a linguistic trend, however this process contrasts with the original functions of slang. By this time the usage of slang became so frequent and accepted that only such socio-linguistic factors can make an end of it like usage appropriation, linguistic judgement and linguistic attitude. In connection with its frequency a problem comes up: are young people as the main users of slang able to switch between slang and standard? Is standard vocabulary still so active in their mental lexicon that it doesn't have a negative effect on their communication because of the mentioned socio-linguistic factors? According to the examples quoted in the study our answer must be: not sure.

PARAPATICS, ANDREA